

„Soča“ izhaja vsak petek s in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Korenji v Stica - vi hiši št. 258 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepromožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Dijakom na počitnicah.

S prijazno in prijateljsko besedo, katero tukaj sprgovorimo, ne dajemo mi soveto visokošolcem, v prepričanji, da jih je v naši deželi primerno malo, in pa da imajo na Dunaji in v Gradcu svoja ognjišča, na katerih jih iskre prešinjajo za njih dobro in ogrevajo za narodov prid. Nam so na srcu gimnazijalci in realci, posebno iz viših redov, katerih nam ni prezirati, kakor ne zaradi njim lastne moči, takó ne zaradi izdatnega števila, v katerem so se zdaj razšli v rojstne kraje.

V obče goré naši dijaki za znanosti, in podajo se na počitnice s celo kopico dobrih načrtov, vsled katerih želé ne samo odpočiti se, ampak tudi svoj duh obogatiti z novim in posebnim berilom, katerega niso omagali med šolskim letom. Ta pa oni hrepeni tudi popraviti svoje opravičene ali pa tudi zakriviljene zamude. Ali počitnice iztečejo, in če se dobro obnese, polovica storjenih sklepov splava po vodi brez sledú.

Veliko je tečaj na tem, da si naši dijaki svoje naloge prav izberejo za podeljeno jim prostost. Ako znajo dobro oceniti svoje počitniške tedne, koristijo v zmislu počitnic lahko sebi in krogu, v katerem prebivajo.

Goriški dijaki zlasti cele počitnice ostajajo v ožem krogu svojega kraja. Razmerno več ubožstvo goriških gimnazijalcev in realcev je večidel krivo, da ne potujejo toliko, kolikor na Nemškem, pa tudi drugod na Slovenskem.

Škode je za-nje toliko, kolikor imajo dragi dijaki s popotovanja dejanskega dobička. Gotovo je, da se popotni mladini zemljepisni pojmi popravijo in utrdijo, in da si po najboljši poti zapomni tuje naprave, oprave in navade. Mladini, ki ima priti samostojna na visoke šole, je opazovanje življenja po novih krajih primeren prehod v gibanje in mrgolenje velikih mest; in kdor je vsled posebnega stanu tudi pozneje vedno zavezan na dom, se težko kedaj kesá, da je kot dijak ogledoval druge pokrajine. Komur pa so zaprte oči za raznotere dobičke duševne, mora priznati, da dijak po sili in nevedoma s popotovanjem utrdi in okrepi kaj primerno svoje ude. Na obojo stran pa zagotavljamo svoje prijatelje, da taki mladi gospodje per pedes apostolorum ne potrebujejo veliko novcev za svoje poti; prepričajo se sami, le zderejo naj se z doma. Kdor je popotoval, vidi, kakó potem najteže duševne tvarine prebavlja z lahkoto, katera mu je bila izginila med šolskim letom.

Takó ali takó pa ostaja o počitnicah časa tudi za primerno duševno delovanje. Berilo iz večih zgodovinskih knjig in iz leposlovstvenih del človeka ne zdelo toliko in donáša vendar novega gradiva za položno predelovanje in premišljevanje. Učenje novih jezikov je najlaže, ker obtežuje razmerno samo spomin. Iz lastne skušnje vemo, koliko si pridobé oni, ki si na srednjih šolah prisvojé za splošno in širšo omiko potrebnih jezikov. Današnji dan mora omikani Slovence pogledati v književnost tudi drugih Slovanov. Jezik srbski in hrvaški so nam igrača; z njunim znanjem pa se seznanimo lahko kmalu z ruskim berilom. Ene počitnice brez težave po eno slovnico zmagamo s potrebnimi vajami.

Z nemško literaturo se lahko omikamo; ali kaj velika in neprecenljiva dela s posebnim duhom v slogu in razpravljanji nahajamo v angleškem in francoskem jeziku. Ostroiti v mišljenji in okusa formalnega skoro ni doseči brez teh dveh svetovnih jezikov. O laškem takó ne govorimo, ker upamo, da goriški dijaki ga imajo že takó v svoji oblasti. Slovenci po visokih šolah morajo za vsakdanji živež podučevati; pol laže in draže ure dobé, ako znajo imenovane obsežne jezike. Pa kakor smo rekli, taki dobički so postranski v primeru z nameni obširnega izomikovanja, in vendar dijak vse to brez posebnega upiranja doseže na večletnih počitnicah.

Kakor se vidi, mi smo za tó, da porabi srednješolec proste mesece najprej sebi v prid; saj potem tudi za narod kaj stori toliko izdatniše. Ali položnje našega naroda je tako, da ima tudi srednješolec ne-

posiljeno priliko v jesenskih tednih koristiti tudi svojim domačim ljudem.

Mi bi še sanjali ne, da naj se naši gimnazijalci razgrevajo za politiko. To jim za vselej odsvetujemo, ker je še celó visokošolcem ne moremo priporočati. Ona presega moči in zavest navadno podeljene omike. V našem narodu pa je drugih strani, za katere so tudi oni sposobni. Koliko sosesk imamo brez pravega narodnega petja! Vaške zaostale fante spodbujati za prepevanje domačih pesmi — je primerna naloga dijakom, ki ljubijo svoje rojstne kraje. Kjer so bralna društva, se že takó radi udeležujejo narodnih veselice.

Med narodom je še vedno dovolj vraž. Iz pri rodoslovnih naukov se dá narod lahko podučiti v posebnih izgledih, da škode ne trpi v svoji dosedanji omejenosti.

Dijak občeje s posamezniki doma, in poedincem priporočá lahko vrednih in koristnih knjig v berilo. In takó ima priliko dovolj narodu koristiti duševno.

Med našim ljudstvom je dovolj narodnega blaga nepobranega. Narodnih pesmi ni še vseh zbranih; prilik in pregovorov tudi niso še dovolj nabirali. Dijaki z narodom govoré, in iz častitljivih starčevok in ženic dogodke, pripovedi in vraže izvabijo brez zadržkov. Naši naravoslovci želé v novejšem času izraziti domače dopolniti in utrditi. Dijak ima tenko uho, lahko besede vjame, izpraša in takó pomaga slovniki pomnoževati ne samo z imeni živalskimi in rastlinskimi, ampak sploh s še neslišanimi ali v pismu do zdaj ne navadnimi besedami. Primorsko zlasti ni še potrebljeno na to stran.

Dobro bi bilo tudi zapisovati stenografsko cele povesti ali krajše in daljše pogovore, posebno s priletnimi ljudmi, ki živé v gorskih samotah slovenskih krajev. Oni dijaki, ki so stenografije tudi domače vešči, bi s takim zapisovanjem mnogo pomagali preiskovalcem našega jezika. Posebni namen takemu nabiranju povemo še drugod natančneje.

Tako in enako delovanje ne preseza dijaških moči, ne skazi potrebnega počitka, koristi pa domačemu slovstvu mnogo in prihrani truda in časa onim, ki narodno blago nadalje predelujejo za znanostne namere. Dijakom samim pa so taki predmeti tudi v velik dobiček, ker se jim uho privadi ljudskega govora, in ker imajo priliko premišljevati izreke, primere, podobe in sploh vso sedanjo in podedovano modrost našega naroda, ki jo izrazuje in vklepa v domače glasove.

Drugih soveto na počitnice dragim mladim prijateljem ne dajemo. Naj si skušajo biti jasni v vsem, kar koli prebirajo ali premišljejejo. Med šolskim letom so marsikaj zajeli in sprejeli samo površno. Površnost dušne moči slabi, jasnost sama krepi in vodi do samostojnosti v mišljenji in slednjič tudi v delovanji in znanjem gibanji. Najhujše očitanje omikanemu človeku tiči v nesamostojnem mišljenji, in najlepši dokaz bistrega uma je tudi dijak, da se mehničnega ali slepega učenja in nesamostojnega razsojevanja ogiblje. Srečen dijak z dobrimi knjigami, katere počasu, pa temeljito prebira in jasno premišljeje!

Srečne počitnice vsem!

Dopisi.

Iz Gorice 5. avgusta. (Izv. dop.) († Ekselencen grof Janez Krstnik Coronini-Cronberg.) V zadnjem listu „Soče“ objavili sta prežalostno vest o smrti grofa Coronini-ja; očeta predsednika državnemu zboru, izrazili ste na prvem mestu naj iskrenejše sočutje nas goriških Slovencev ter konstatirali zajedno veliko izgubo celej naši deželi. Naj bode danes meni dovoljeno s sledecimi vrsticami izročiti javnosti preblazega ranjcega nekatere lepe lastnosti — znane le ónim, ki so imeli čast priti z njim v naj ožjo dotiko. —

Ranjki grof je — kakor znano — leta 1861. stopil v pokoj ter se s tem javnemu življenju odpovedal. A vendar je bila ta odpoved le navidezna.

Prečastno mesto, koje je grof Coronini v javnosti zavzemal, njegova razmera do presvitlega cesarja kot nekdanji odgojitelj bila sta pač pretehtna vzroka, da bi bila ranjcevu dovolila, na svojej grajščini v Šempetru živeti, ne da bi bil imel velik vpliv na ono mesto, s kojega se določuje osoda naše Avstriji. Da je temu tako, spričujejo pač prepogostna pisma, koja je ranjki prejemal od Njeg. Veličanstva, da je temu tako, kaže dovolj slučaj, da je Nj. Veličanstvo presvitli cesar o priliki lanske svoje petindvajsetletnice razun udov cesarske hiše adino ranjcega grofa k slavnostnemu obedu povabil.

A kljubu tej neizmerni časti, kljubu sreči, ki je ranjcega spremljala skozi celo življenje, ni vendar pozabil — kar se dan danes žali Bog navadno zgodi — da se ima za vse to zahvaliti vsemogočnej božjej roki, gi ga je verno čuvala: on je ostal zvest katoličan do zadnjega svojeg zdihljeja. Ako si se dragi bralec podal ob nedoljah zjutraj v bližnji Šempeter in si došel ravno, ko je ljudstvo šlo iz cerkve od maše, tedaj si vselej našel med njimi ranjcega grofa, ki je za roko vodil svoja vnuka, vračajoč se od sv. opravila. Naj je bilo lepo ali grdo vreme, naj je bil mraz ali vročina, on ni nikedar opustil dolžnosti kot kristijan.

Mnogo je skrbel za dobro odgojo svojim vnukom. Prejšnji dekan, monsignor Mercina bil jim je v mladosti domači učitelj verstva. In ko je kak vnuk opravljal prvo sv. obhajilo, ali pozneje, videl si vselej pristopiti k božjej mizi tudi starega očeta grofa.

Veliki ponedeljek je v Šempetru velikonočna skupna spoved in obhajilo. V vrsti obhajancev — trdih kmetov — ni bilo nikoli pogrešati starega grofa.

Pa on ni bil dober kristijan le na zunaj, ampak on je živel kot se kristijanu spodobi tudi doma. Večkrat je povdarjal: „Dokler so moje oči odprte, se ne bo ob postnih dneh v mojej hiši meso jedlo.“ In ko so necega postnega dne po pozablivosti prišle mesne jedi na mizo, se jih ranjki grof še dotaknil ni. Bil je rajši brez kosila. V prihodnje pa je previdnejše ravnal; gledal je sam v koledar ter postna jedila sam naročeval.

Govoril sem z ljudmi, ki so menili, da je bil ranjki Coronini skop. A to je gola neresnica. On je bil le dober gospodar, ki je znal z denarjem pametno ravnati. Coronini je bil mož, ki ni svojih dobrih del na veliki zvon obešal, kot se to dan danes sploh godi. On se je držal svetopisemskega izreka, ki pravi: Levica naj ne vé, kaj desnica dá. Ze ob zadnji koletri je preskrboval z jedjo šempeterske bolnike. Njegova gospa sama je za bolnike mnogo skrbelá in je potem tudi kmalo umerla. In od takrat je bil Coronini največi in edini dobrotnik šempeterskim bolnikom in siromakom. Prejšnjemu dekanu kot oskrbovatelju denarnice ubožih je večkrat rekel: „Dolžnost mi je za uboge in bolnike skrbeti, ako nimate denarja, prosim, le recite mi!“ In kakor je rekel, tako je ravnal. Koliko šempeterskih bolnikov hodi še dan danes v grofovo kuhinjo po juho! Da pa Coronini ni bil tisti, da bi bil počestnim lenuhom in beraškim postopačem desetice ali dvajsetice v klobuk metal, je po mojem menenji prav pametno in v smislu naše vere.

Coronini ni dobrot delil le posameznikom, ampak on je tudi skrbel za blagor cele občine. Na svét svojega očeta je bil g. predsednik državnemu zboru pred leti prevzel šempetersko županstvo, ki je bilo vsledi dotakratnega slabega občinskega gospodarstva v jako neprijetnih denarnih razmerah. Zbog lastne požrtvovalnosti, da je sam službo občinskega tajnika brezplačno oskrboval, posrečilo se mu je v kratkem času zagaženi občinski voz na pravi tir spraviti. In ko je potem grof Franc državni poslanec postal, opravljal je občinsko tajništvo za časa njegovega bivanja na Dunaji ranjki oče, v županovanji ga je pa nadomestoval podžupan, priprost kmet, kojega je ranjki grof večkrat „svojega predstojnika“ zval. Tedaj odgojitelj, prijatelj presvitlega cesarja, feldcajgmajster, poniža se na stare dni v priprostega vaškega pisarja! In vse to, da prihrani občini nekaj stroškov.

Da je raniki grof občino tudi denarno podpiral, ni mi menda treba omenjati. Kapelico na pokopališču sezidal je na lastne stroške, ter jo potem prepustil v javno uporabo.

Posebno dober gospodar je bil svojim kmetom (kolonom). Kakor sta v njegovi hiši mir in edinstvo vladala, lako ju je znal ohraniti med svojimi kmeti. „Otroci nimajo pri meni nikedar prav“ pravil je ter po tem svojem principu marsikaterim prepričanjem med podložniki v okoliših prišel.

To so nekatere lepe lastnosti blazega ranicega, koje sem hotel pozabljivosti odtegniti. Koliko drugih dobrih del — javnosti prikritih bi se dalo še naštet, koja je blagi mož po svojej mogočnej protekciji marsikateremu našemu rojaku storil, in koja so mu v našej deželi nepozabljiv spomin pridobila! — Naj v miru počiva!

S Krasa dne 31. julija. (Izv. dop.) Dan vsakoletne učiteljske skupščine je učiteljem menda brez izjeme povsod težko pričakovani, zato je tudi prijeten in blag. V prvi vrsti porodi namreč ta dan ukaželjnemu učitelju marsikak koristen nauk, kako naj se v šoli in tudi zunanje vede; kaj naj posnema, ali česa naj se izogiblje itd. Služi pa ta dan tudi učitelja v njegovo nadaljnje izobraževanje, kajti pri vsakem učitelju se vidi, kako dobro zrno, v prid obrneno, hoši dobrega sadu. — Pač rad vidi učitelj svoje ljube in zveste prijatelje vsaj enkrat v letu; rad jih vidi in osebnost pozdravi, toraj ni čudo, da se človek tega dneva veseli. Tako učiteljsko skupščino so imeli učitelji sežanskega okraja dne 30. t. m. v Tomaju. Sešlo se je tam 19 učiteljev s 3 učiteljicami. O napovedani uri se začne poduk v učilnici. G. učitelj B. iz Tomaja je različno tvarino prednašal mladini nižje skupine. Stedila je na to kritika, katero pa tukaj zamolčim, ker vem, da naše bralce ne zanima. Sploh sta pa naredila šola in učitelj dober vtis na nas. Potem je g. nadzornik Vodopivec dajal dobre migljaje o risanju, razpravljajoč svojo tvarino na šolski deski. Prilično je g. A. Leban priporočal Lapajnetove risanke in pisanke. Skupni obed bil je pri g. učitelju. Vse je bilo tam združeno, postrežba bila je „po stari navadi izvrstna“, prijateljski razgovori živahni, napitnice pristrane. G. nadzornik občeval je z nami prav po bratovsko, z eno besedo: preživeli smo dan, kakoršnih je v življenju učiteljskem premalo. Med petjem pač hitro ure tekó — dá, prijetne ure le prerade hitro minejo; težko smo se ločili eden od drugega, a upajoč, da se vidimo vsi dne 2. sept. t. l. v Sežani, kjer se bode snovalo učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj. Kakor smo se pri obedu zmenili, naj tedaj nobeden učitelj tega dneva ne zamudi. — Iz dna srca kličem: Na srečno in veselo svidenje! — Protoslav.

Iz Nabrežine dne 1. avg. (učit. konferenca.) Učitelji komenskega okraja imeli so tukaj dne 26. julija navadno letno konferencijo. Zborovanje je pričelo okoli 8½ uri v šolski sobi pod predsedništvom g. c. kr. okraj. šols. nadzornika Vodopiveca. Navzočnih je bilo 15 učiteljev. Počestila sta nas pa še svojim pohodom tudi g. Anton Leban, nadučitelj v Sežani, g. Benigar, učitelj v Tomaju in g. Poniž, učitelj v Rifenbergu. G. učitelj Hrovatin nam je naznanil tvarino, katero bode v šoli razpravljaj. Začel je poduk, ki je trajal 2 uri. Po nauku so otroci odpeli nekatere pesni, in odšli so mirno domov. Na to je sledila kritika. Presojevalo se je, kar se je učiteljem videlo potrebnega do dveh popoldne. Iz vsega smo pa razvideli, da je učitelj Hr. mož na pravem mestu in vreden posnemanja, kajti šola njegova je v lepem redu. Po konferenci je bil pri g. Tancetu skupni obed; prepevalo, napivalo in bilo se je dobre volje. Konečno nas je g. Hrovatin povabil na kapljico dobrega vinca, in ostali smo v veseli družbi pevajoč, dokler nas ni večerni hlad odnesel narazen. Da se zopet vidimo!

Z Banjšic 31. julija. Dobro mi došla knjižica „Njihova Prezvzišenost preč. g. Dr. Andrej Gollmayr 25 let knez-nadškof v Gorici“, v kateri naš spretni pisatelj g. A. M. Njihove Prezvzišenosti izdatno pastirsko delovanje opisuje, daje mi — govoreča o novih cerkvah, novih vikarijatih in duhovniških — povod povedati, da je tukajšnja občina prav na dan 25 letnega godu konsekracije Njihove Prezvzišenosti postavila temelj za nov zvonik, čegar zidovi so zdaj vkljub mnogim oviram nad cerkveno streho dospeli. Dne 24. junija je že bil vzidan nad vhodom kamen z letno številko 1880. — Tako bode ta novi zvonik, ako ga Bog da dovršiti, nekak spominek 25 letnice vladikovanja Njihove Prezvzišenosti našega preč. g. knezo-nadškofa Dr. A. G.; bode pa tudi spominek radodarnosti Njihovega Veličanstva našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I., ki so z lepim darom 300 gl. izdatno pripomogli, da se ob času Njihovega 50. rojstnega godu ta nov zvonik zida. Se en spominek. Dne 27. junija (v nedeljo po 25 letnici našega ilirskega metropolita) so na Dunaji bivajoči Slovani proslavljali tisočletnico potrjenja sta-

roslovenskega jezika za rabe pri sveti maši; občina Banjšice pa postavlja ob istem času cerkev svetega Duha, ki je o svojem prihodu posvetil jezike vseh narodov za častno službo Božjo ter jim enakopravnost zagotovil. Tako bode novi zvonik tudi spominek tisočletnice, ktera nas spominja nekdanje naše slave in tedanje prednosti pred drugimi narodi.

Da bi pa le Bog dal ta zvonik srečno dokončati! Kakor vsako podvzetje, tako ima tudi to zidanje mnoge ovire.

Prva ovira je bila konfiskacija zneskov za zidanje namenjenih, ktera se je vršila zaradi zastankov na bolnišničnih stroških. Občinarjem ni bila ta konfiskacija nič všeč, bali so se že, da jim „špitarji“, ta lene gosanke, tuji zvonik snedó. Raji bi bili slišali, da so „špitarji“ konfiskovani, nego da so denarni zneski, katerih občina potrebuje za boljše namene.

Druga ovira je neka razdražba, ktera je zasejal med mirne občinarje „ta čerini“, ki rad ljuliko vidi. Bilo je takó. Prečastiti g. dekan so bili „za letos“ tukajšnji cerkveni shod predstavili od binkoštnih nedelje na binkoštni ponedeljek iz raznih vzrokov, ktere so z dopisom do tukajšnjega županstva po resnici razložili; a nekemu „odkritosrčnemu“ prijatelju B—t—h, ki je pri debati za spremembo shoda govoril in jo ognjeno priporočal, dasi ni hotel domači gospod odgovornosti prevzeti, zdelo se je koristno, dekanevemu dopisu do županstva nasprotno trditi in proti našim možakom takole lagati: „Ne g. dekan, ampak vaš g. vikar so to spremembo shoda izmislili in vpeljali.“ Ta laž, ob binkoštnih praznikih razglašena, je dala lahkovernim občinarjem povod, zabavljati proti zidanju zvonika ter delo odkladati, ktero je že brez tega mnogim zoprno. zlasti takim, ki rekó: „Smo izhajali do zdaj brez zvonika, zakaj bi ne še naprej? Čemu ti stroški? Čemu ta potrata zdaj v slabih letinah? Takim vsak povod, tudi najneverjetniša laž, prav pride, da se branijo rabote. Nekaj dni je bilo treba „rabotnike kupavati“.

Tretja ovira — neugodno vreme. Sprvega je nagajal „vsakdanji dež“, ki je pa menda pri vsi svoji nagajivosti prav dober namen imel, zalivati namreč to novo rastlino — novi zvonik — da bi se dobro prijela in čvrsto rastla, kajti bal se je, da bi na trdi skali lahko usahnila. Tako tudi kak priprost človek, ki ni trgal „bergeš“ ali „čikle“ po srednjih solah, vrže včasih besedo brez slabega namena, brez vse zvijače, samo da potrdi tovaršu ali tovarišici govorenje, pa ne sumi, da je s to besedo komu škodoval, ali da se je komu zameril. In vendar ga včasih za tako besedo obesijo — izšolan omikonosci!

Meseca julija ni nagajal več dež, a prihajal je pogostoma piš, ki je žugal zidarje in njihove „malovarje“ z odra pomesti. Julij je bil letos muhast, ne več stanoviten kakor druga leta; menda se je vrgel po ljudeh: danes se je držal na smeh in objemal vse na čez še svojo do 240 R. vročo ljubeznijo, kakor bi nas bil hotel raztopiti; drugi dan pa se je nakrmil in napel svoj zatemneli obraz ter bruhal blisk, vetrove, grom in včasih točo, kakor bi nas bil hotel uničiti ali v deveto deželo popihiniti, da bi mu ne mogli ugovarjati in resnice v obraz povedati.

Četrta ovira je zdaj poljsko delo: zetev, setev, košnja. No, ta ovira ni neprijetna kakor druge, ona daje upanje ljudem in srčnost, da se ne ustrašijo stroškov. Bog daj vsem oviram vkljub delo srečno dokončati!

V Bovcu 3. avgusta. (Izv. dop.) Pri nas je bila dozdej velika vročina. Pomislite, da smo imeli v hladni sobi do 26 R. stopinj. 30. julija pa se je spustila na bovško planjavo takó huda nevihta, da je bila med 5—6½ ure v trenutku uničena vsa zetva. Toča je narasla visoko do 5. cm. Vihar je bil takó močan, da je na čezsoški strani, blizu velikega mosta ulomil kakor šibko vejico, drevo, ki je debelo 3 metre!

Najhujše je zadelo bovške njive med Dvorom in Žago, občine Čez-sočo, Sočo in Trento. Naj poglavitiši pridelki za živež: sirč (turšica), krompir in fižol so uničeni. Seno, kar ni bilo še posečenega ali pod streho, je vse pokvarjeno. Škoda je velika.

Tako vreme se je ponavljalo z večimi prenehljaji do 3. avg. rano. Na 2. avg. popoldne je toča pokrila vrhove Prestrljnika, pa k sreči v dolino ni prihrumela.

Pričakujemo tukaj g. namestnika, ki pride v petek popoldne, in pojde drugi dan naprej na Koroško. Dobro, bo vsaj z lastnimi očmi videl po aevihiti nesrečno zadete naše kraje.

K. A.

Z Dunaja 3. avg. (Izv. dop.) Streliški shod in svečanosti so minule. Nič kaj radi ne grejo Slovani blizo o takih priložnostih, ker bruderajč se, posebno kadar je v pravo mero sit, kaj rad na pete postavi in pripoveduje, da nosi omiko na jutrovo. Kedo ga kliče, in potem ko bi tudi res bilo, ima tako hvalezanje za Slovana neko želo v sebi, ki ga sili, ako je navzoč, iskati najzadnjega kota. Tudi družini bi s

časom prisedalo, ako bi naši menibi pri vsaki priložnosti na vsa usta pripovedovali, da so za časov barbarstva oni rešili staro kulturo.

Samo prihod Tirolcev sem bil šel gledat, in kesar se nisem. Naj povem nekoliko, kako je bilo.

Glava pri glavi je čakalo radovedno ljudstvo od Ringa čez Mariahilferstrasse do kolodvora večerne železnice. Izvoščeki so le počasu dobivali prostor. Na oknih je bilo prepolno čakalcev, in kjer je bila priložnost, tudi na stehi. Jaz sem imel kaj dober prostor; bil sem v nekoliko vzvišenej pivarniškej sobi, od kjer se je vse videlo. Moral sem pa poslušati celi čas českega rokodelca, ki mi je v svojej klasičnej nemščini z neskončno vstrajnostjo pripovedoval, kje je Tirol, kakošni so ljudje in dežela, in da tam židov ni, in če jud zaleze v Tirol, „schmeissens hinaus“ in druge take imenitne reči, ki so mi bile do tačas neznane. Mož me je imel za tujca in po mojej nemščini je sodil, da sem — „Prusien“, ker on je bil leta 1866 ujetnik tam gori, in ve kako govorijo.

Ljudstvo se je dovelj načakalo, predno so prišli zaželjeni Tirolci, ker komitè ob takih priložnostih govori, in sicer dolge in važne govore. Z njimi so kratkočasili Tirolce zunaj na kolodvoru eno celo uro. Slednjič so se vendar bližali, krik in vik jih je neznanjal razlegalo se je, kakor če kedo v podzemeljskej votlini prav razsaja. Od daleč se je videlo, kako bele rute z oken ferfetajo, in z rokami so jih obšipali. Eua vrsta policajev na konjih jim je trebila pot, in potem je sledilo nekoliko dunajskih jezdecev, kakor jih je pri vsakej enakej priložnosti videti. Dunajčan se znaša se svojo zbadljivo hudomušnostjo nad njimi. Za temi je prišel voz s tremi osebami, na častnem mestu starček; tirolske kmečke noše. Rkli so, da je zet slavnega domobranca, Andreja Hoferja. Z velikimi rokami je kvišku držal „Hoferjevo zastavo“, kos razcukanega in razmreženega platna, kateremu se še vidi, da je bilo nekedaj bele in zelene barve. In vendar, kaka čutila prešinejo človeka, ko vidi to sveto pričo junaškega domoljublja. Mogočni cesar je davno umrl; daleč od tod je ujetnik izdihnil svojo velikansko dušo. Njegov sin ni podedoval namenjenega mu prestola in sad vseh vojsk, ves trud orjaškega duha in hrabrega vojščaka je bil zaman — tukaj pa prtena svetinja poveličuje domorodnega krčmarja, ki je za domovino kri prelil.

Nežakó težko je popisati Tirolce v njih pisanih nošah in celej raznovernosti. Kadar prideš, dragi bralce, pred kako tistih Defreggerjevih slik, pa misli si, da so v resnici oživele. Tako kakih trideset jih je šlo v posameznih tropih, kakor imajo doma po vaseh strelišča. Eni so imeli klobuke velike, kakor rejte z okroglim oglavjem, drugi visoke pinjce skoro brez krajev, eni zelene jopiče in vestije iz škrleta drugi zopet vse iz rusega sukna — vsi pa kratke hlače, pri guljih žep za roženo žlico, (ročnik je ven gledal), delovna naga kojena, nogovice bele, zelene ali plave in nizke čevlje. Pozabiti se ne sme tisti široki pas čez ledija, v katerega je z belo svilno vdelan kak pobožni rek in pa ime tistega, ki si ga je dal napraviti. Tak pas, pravijo, gre od rodu do rodu.

Med posameznimi tropi bile so domače godbe, večidel vojaškim enake, samo eno sem zapazil, ki je imela samo lesene instrumente; kako morejo ti čudni piščalnikarji svirati, nisem slišal. Vsak trop je imel streliško zastavo, mnoga stara, raztrgana in raztreljena, mnoga tudi se svetinjo okinčana, ker se je dotični trop svoje dni hrabro bojeval. Sploh pa nosi vsak Tirolec, ki je nad dve in trideset let star, po dve svetinji na prsih, vojni spominke in pa tisto srebrno medaljo, katero je na cesarjevo povelje leta 1866 dobil vsak Tirolec, ki je bil v vojski. Napis ji je: Meinem treuen Volke von Tirol Franz Josef I. 1866.

Tako so šli mimo in ukali so in odsakovali, kar je bilo pri tako lepo raščenih, žilnatih in od soluca in vetra osmojenih ljudeh kaj kratkočasno gledati. Puške so imeli nekateri skrbno v kos odeje, ali v telečje kože povite, držali so jih pa vsi čez rame, cev naprej in kopito kvišku; priložnost je bila videti nekatera kopita, ki so bila čudo izrezljana, razdolbena in se srebrom vložena.

Oko je uže postajalo sito, ko se je prikazala podoba, sposobna izbuditi ga z nova. Velik trop jih pride z godbo in zastavo, sivi možaki, ki so ukali, kakor mladenči, in fantini brez brade, ki so šli kaj modro in resno po godbi v stop — sredi njih pa mašnik, duhovnik božji, z nizkim klobukom širokih krajev, dolgo haljo in nizkimi čevlji. Obraza je bil nekako osornega, ko je gledal po oknih in okolo sebe. Na prsih je imel tudi on dve medalji, in čez rame je nosil puško čedno v kožo brezaste barve povito. Gledalce je ta prizor preletel, in čul se je povsod oni „aaaa“, s katerim se Dunajčani lepim rečem čudijo. Tudi meni je pomrgolelo po životu, in prišel mi je na misel tisti kapucin Haspinger ki je leta 1809 na Izelbergu, meč v enej, sveto razpelo v drugej roci, zbiral „ubogo gmajno“ in navduševal in prosil ter mnogega se sabljo podregnil da so kmetje vzdržali naskok sovražne vojske in sledujoč osvobodili „deželico.“ Lepó je gledati Tirolce; pobožni so in junaški, veseli se tako priprosto in nedolžno razposajeno, da si lepše harmonije ne moreš misliti.

Streljalo je pa le malo Tirolcev, ker jim je

bilo vse predrago. Naročili so jih bili bolj le za zunanji kiné strelske slavnosti. Če je res, kar pravijo, je presvitli cesar sam priložil dobršen znesek Tirolcem, da so imeli za pot, drugo je primaknil slavostni komitè; stanovali so po kasarnah, ker vojaštvo je sedaj v taborju pri Brucku. Razumno, da kmetje nimajo kar po volji, da bi hodili na Dunaj.

Politični pregled.

AVSTRILJA. Meseca septembra pojde cesar Gališko obiskat. Zató pa tudi velike priprave delajo za dostojno svečanost. Ne moremo biti pa veseli, da prebivalci iste dežele, Poljaki in Malorusi, se ne morejo združiti še za tako priliko ne. Kjer Slovan zunanjih sovražnikov nima, si je pa sam sovražnik. Bog pomagaj!

Vlschlu se snidejo v kratkem naš cesar, cesar Viljem, knez srbski in rumunski. O čem bodo pogovori, ni težko uganiti.

V Ljubljani je bil banket državnemu poslancu vitezu Schneidu na čast. Zbralo se je bilo okoli sto najodličnejših gospodov. Vit. Schneid je v dobrem in jasnem govoru označeval liberalno in konservativno stranko. Napitnic je bilo mnogo v ime boljšega političnega življenja in složnega narodnega gibanja.

Na Českem hočejo osnovati česko šolsko društvo nasproti enakemu, katero so Nemci na Dunaji osnovali. Kjer med Nemci prebivajo Čehi brez svojih šol, tam naj bi jih Slovani po takem društvu dobili. Ako se bojé Nemci izgubiti kako glavo med tujci, imajo Slovani še več vzroka bati se ponemčevanja.

Rusija. V srednji Aziji so začeli Rusi vojsko s Tekinci. Rusija proti Rumuniji, da bo popolnem meje zaprla, ako dopusti, da se zbirajo nihilisti na rusko-rumunski meji.

Turčija. Vojske ladije menda ne pojdejo žugat Turčiji. Toliko bolj se napravljajo Turki za vojno z Grško in za zabranjevanje združenja Vzhoduje Rumelije z Bolgarijo.

Angleški poslanec Goeschen pa je ostro govoril s turškimi zunanjim ministrom. Angleži morda naposled sami udarijo na Turka, če se bo ta še dolgo ustavljal sklepom berolinske konference.

Srbija se pogaja z Avstro-Ogersko za trgovino. Srbija se opira na svojo neodvisnost in želi odstraniti procente za izvažanje blaga iz našega cesarstva v Srbijo.

Macedonsko-bolgarska liga „smrt ili svoboda“, ki ima že več tisoč vojakov z vodjo in 10 vojevodami, nameravajo po vsej sili združiti se z Bolgarijo. Bolgarska bi imela po takem upanje, kmalu razširiti in povečati se.

Bolgarski knez Aleksander se baje oženi s črnogorskega kneza hčerjo Zorko.

Iz Londona poročajo, da je imenitni Gladstone zbolel za pljučnim vnetjem. Dolga njegova bolezen bi kazala nasledke gotovo tudi v zunanji politiki.

Domače stvari.

Cesarski namestnik baron Pretis odpravil se je v sredo zjutraj iz Gorice na uradno potovanje v gorske okraje naše dežele. Spremlja ga g. deželni glavar vitez Pajer-Monriva in do okrajne meje tudi gosp. namestn. tajnik conte Manzano. Danes smo prejeli iz raznih krajev poročila, kako slovesno so sprejele naše občine visoko gospodo; a prepozno je uže, da bi mogli vsa ta poročila priobčiti v današnji številki; ker je pa marsikaj zanimivega v njih, sestavimo za prihodnjic iz vseh skupaj točen popis namestnikovega potovanja. Danes naj samo povemo, da se je ustavljal gosp. namestnik v Solkanu, Plavah, Deskli, Kanalu, Ročinju, Volčah, Tolminu, pri sv. Luciji. Včeraj v jutro se je odpeljal v Cerkno. Povsod so bili postavljeni slavoloki, pri katerih so ga čakale in pozdravljale občinske deputacije. Nj. E. gosp. namestnik se je posebno zanimal za šole popraševaje, kako se v njih podučuje naša mladina, in ali je kaj priskrbljeno tudi za nemščino. V Kanalu se je nekda priponudila veljavna oseba, član c. k. okr. šolskega sveta, da hoče predlagati (auf das Tapett bringen) pri prvi prihodnji seji, da se uvéde v slovenske

ljudske šole nemški jezik kot obligatni podučni jezik. Vendar upam, tako piše naš poročevalec, da je bila ta ponudba samo „ad captandam benevolentiam“. Vsekakor žalostno! — Tolmin je bil krasno okinčan in zvečer sijajno razsvitljen.

Dr. Lavrič-eva teta. Sinoči ob 6. uri je v Gorici po dolgi bolezní mirno v Gospodu zaspala blaga gospa Josipina Terasch, rojena pl. Garzarolli-Thurnlacker v lepej starosti 83 let. Uže dolgo umrli soprog Josip Terasch vpok. huzarski častnik in c. k. poštar pa veleposestnik v isterski Lipi je bil brat in ateri neopozabljenega našega narodnega buditelja dr. Lavriča. Zato je ta rajsko staro gospo vedno imenoval svojo drago teto. Prav rad in pogostoma jo je obiskoval in jo zvesto poslušal, zlasti ko mu je pripovedovala zanimivosti iz svoje prve mladosti za časa francoskega zasedanja.

Mati rajnej je bila Antonija grofnja Edling iz Gorice, zadnja menda iz zdaj popolnem zamrle, nekdanj sloveče goriske rodbine Edlingov, — unukinja pa jej je gospa soproga znanega goriskega zdravnika in vrlega našega rojaka g. dr. R. A. Rojic-a. Pogreb bode jutri (v saboto) popoldné ob 6. uri; spreved pojde od dr. Rojic eve hiše „za mesnicami“.

Letošnja šolska poročila. „Dreissigster Jahresbericht des k. k. Staats-Gymnasiums in Görz“ ima na čelu dva kratka spisa: 1. Miscellanea critica. Od prof. A. Baara. 2. Der iambische Hendekasyllabus in kretischen Volksliedern. Od prof. dr. Luber-ja. Naslov naznanja, da obravnava spisa klasično in jezikovno gradivo, in mi pristavljamo, da até obe razpravi ravno tako sposobni ali še pripravniši za predala perijodičnih strokovnjaških listov, kakor je n. pr. österr. Gymnasial-Zeitschrift. Ni lahko soditi, zakaj današnji dan poročila šolska polnijo se specifično strokovnjaškimi nadrobnostimi. Mladini gotovo take razprave nič ne koristijo, in prav ima, ako si kaj družega za tiste krajcarje privoščí. Tudi splošno in visoko izobraženi človek prezira in mora prezreti takó ozko omejeno gradivo. Pa rajši pogledimo dalje v letopis. Učilo je na goriški gimnaziji z vstevanjem vodje Teodor Pantke-ja 13 profesorjev in 3 suplentje. Na pripravljavni šoli prištevati je še tri učiteljske pripomočne moči posebe. Slovenščina se je učila v vsakem razredu po 2 uri na teden; sedmi in osmi razred sta se v tem predmetu podučevala skupno. Drugih predmetov ni bilo slišati v slovenskem jeziku, razun kršč. nauka v I. in II. razredu. Prosti tečaj za slovenščino bil je samo prvega polletja, najprej zaradi premajhnega števila takih, ki bi se bili hoteli tudi v drugem polletju učiti slovenskega jezika. Statistika tega zavoda našteva v prvem tečaju skupnih 370, v drugem pa 342 učencev. Poleg je prištevati v pripravljavnici, katera je odločena samo Slovincem, še 41 učencev za prvo polletje in 39 za drugo. Privatista sta bila samo dva. Iz skupnega števila je učencev 78 iz Gorice, 203 iz Goriškega in 101 iz drugih dežel. Po veri so vsi katoličani razun 4 evangeljcev in 8 židov. Po narodnosti je 201 Slovincem, 135 učencev pa je prištetih Italijanom in 44 Nemcem. Z odliko je leto izvršilo 49 učencev; prvi red je dobilo 243 učencev, 38 učencev pristopi v viši razred, ako v jeseni skušnja prestanejo iz posameznih predmetov. Drugi red je usojen 36, tretji pa 12 učencem. Nepreskušeni so ostali 4. V štipendijah se je celo leto potegnilo 5203 gl. 74 kr. — Formalni napredek je videti dober na tej gimnaziji; kakó učenci v resnici na notraj napredujejo; kakó se jim dušne moči ličijo, naobražujejo in krepijo, poročevalcu Sočinemu ni znano.

„Zwanzigster Jahresbericht der k. k. Oberrealschule in Görz“ prinaša spredaj dovolj veliko nemško razpravo: „Reinmar von Hagenau, seine Dichtung und sein Verhältnis zu Walther von der Vogelweide“, von Fr. Plohl, ki podučuje na tej realki tudi iz slovenščine. Vodja je viši realki dr. E. Schreiber, poleg njega je učilo 12 profesorjev, 2 suplenta in 3 pripomočni učitelji. Med knjigami so našteje tudi zgodbe sv. pisma, iz poročila samega pa ni razvidno, da bi se bil veronauk podučeval v kakem razredu tudi slovensko. Drugače pa se je učila slovenščina za vse razrede po 2, 3 in 4 ure na teden, tedaj razmerno po več ur kot na gimnaziji. Učencev je štela realka 250, med njimi 98 zunanjih. Razun 1 protestanta in 2 židov bili so vsi katoličani. Po materinem jeziku je prištetih 189 Italijanom, 39 Nemcem, 26 Slovincem. Učencev je z odliko 21, s I. redom 53, z II. redom 46, s III. pa 8, 20 učencev dela lahko izpit po počitnicah, 2 nista bila izprašana.

Šolsko leto se začne na gimnaziji in realki s prihodnjim 1. oktobrom.

Imena učencev so v gimnazijskem poročilu slovenskim učencem pisana pravilno; na realki je Slovincem prištetih samo 26 učencev, ali še 26 imen ni v poročilu pravilno pisanih. Zraven okoli 24 imen slovenskih, pravilno pisanih, je najti enako število popačenih slovenskih imen. Slovenskim staršem, ki so se preselili v mesto, gotovo večje upanje vzbujajo prihodnjost, ako se njih sinovi se spakedranimi prijimki preseljujejo med tujce. Pa kljub temu, da je marsikaj slovenski učenec vpisan med Lahe, pošiljajo goriški Slovenci v resnici prav malo sinov v realske šole. Gotovo je uboštvó najbolj temu krivo, ker izšo-

lanje na realkah stane več kot na gimnaziji. Po tem pa tudi Slovincem niso toliko znane poti, ki po izvršeni realki vedejo do gotovega kruha. Ako gledamo na deželno gospodarstvo, mora pa Slovincem na škodo biti, da izrežajo sami takó malo moči za zunanja praktična dela in zlasti tudi za vzbujevanje više ali sploh boljše domače obrtnije in slednjic za raznotera tehnična podvzetja, tu pa tam tudi Slovincem neizogibno potrebna.

Ljubljanska gimnazija je štela konec leta 511, med njimi 434 slovenskih dijakov. V prvem in drugem razredu so se poprek tudi neki predmeti podučevali slovensko. Drugače pa je bilo vse takó, kakor na goriški gimnaziji. „Beitrage zur praktischen Astronomie“ zove se članek, katerega je spisal letos slovenski prof. Vodušek v poročilu ljubljanske gimnazije.

Novomesna gimnazija štela je 175 učencev, med njimi 154 Slovincem. Slovenščina se je vsaj na spodnji polovici učila po 3 ure na teden. V poročilu te gimnazije govori prof. France Brežnik: „O Sokratovi metodi s posebnim ozirom na Platonovega Menona in o pojmu“. Čudno, da smo tukaj domače izdelan spis zasledili, ko je drugače videti, da so se slovenski profesorji kar zaprilegli, svoje izdelke svetu priobčevati po šolskih poročilih samo v nemščini. Vendar jih tudi ta pot ne povzdiguje mnogo nad druge nemške kolege gledé na izbiro nalog, katere so takó nepraktične, da splošnega poduka ne pomnožujejo čisto nič. Mladini naši profesorji med letom gotovo pripravljajo, kake knjige naj prebirajo; sami pa jim ne znajo berila podati.

Pa pustimo to občo napako sedanjih srednješolskih tudi na Nemškem nepopoljšljivih profesorjev. Upajmo, da bodo naši dijaki srednjih šol v prihodnjosti več predmetov v domačem jeziku se učili; upajmo, ako niso glasovi sedanjih slovenskih deželnih zborov samo glasovi v puščavo!

V Gorici je starešinstvo imenovalo poseben odbor, ki ima skrbeti, da se primerno slavi 18. dan avgusta; s katerim naš cesar praznuje svojo potdesetletnico. Kresovi bodo goreli na predvečer tudi po Tržaškem, in kakor je videti, po vsem Primorskem. Taki dokazi zvestobe do vladarja so toliko primerniši, kolikor bolj pogostoma se kažejo očitali rogovileži, katerim naša domovina ni več na srcu. Zato pa tudi na Dunaji, v Buda-Pestu in drugih večih mestih hočejo izredno 18. avgusta praznovati, in tako pokazati, da niso še bizantinskega mišljenja, ako se poklanjajo svojemu ljubljenu vladarju, kakor jim velevala srcé samo od sebe.

Nekateri pametni ljudje pravijo, da so okoličani goriški znoreli, da toliko plešejo in pa se zraven tega tudi prepejajo. Kdor izve, da je bil n. pr. v nedeljo v obližji goriškega mesta na sedem krajih ples, bi kmalu postal enakih misli. Kje so vzroki temu?

V Lokavcu je tresčilo v nedeljo v sobo, kjer sta bila gospodar in gospodinja. Ona je ostal mrtev, ona pa nepoškodovana. Ubila je ista strela tudi pet ovec. Čudno gospodari letos nevihta. Na Kranjskem, na Koroškem in drugod toča pridelke uničuje. Na Kranjskem pa je strela letos že veliko ljudi pobila in mnogo hiš zažgala.

Vojaštvo. Te dni so začele velike vojaške vaje v Postojni. Iz naše prijazne „slov. Nizze“ je v Postojno odromal polk Hess. Iz Trsta so v nedeljo 1. t. m. odmarširali Hrvatje naši bratje regiment Jelčić—v Postojno. Prvo štacijo so imeli v Sežani. Iz prijateljskega pisma posnemljemo, da so naši „bratje“ došli okolo 9. ure zjutraj v Sežano in so bili tam vmesčeni. — Zvečer ob 6. uri bila je na vrtu tam vmesčeni. — Po godbi so imeli častniki v salonu skupni obed. Po obedu se je začel prav živahen ples, katerega so se udeležili tudi Sežančani; ponavljam „živahen“, ker plešalo se je jako marljivo in vstrajno. Naše „franje“ — došle iz Trsta v „štimano“ Sežano „na zrak“ so se pač isti večer dobro „izračile“, kajti naši „bratje Hrvatje“, ki so znali v Bosni dobro sukati orožje, znajo sukati po vojaško tudi „dekleta“. — Pa kdo bi ne, saj: „rudeča je prav lepó, stopa tudi fajn drobnó, fantov zadost ima, in vsak jo le štima“. — Drugi dan ob peti zjutraj je polk odmarširal proti Postojni. Slišali smo, da se „naši fantje od fare“ vrnejo dné 19. t. m. Isti dan bodo čez noč zopet v Sežani ostali, in upamo, da bode ples še živahníši, nego je bil v nedeljo. Zdej pa recite, da naša Sežana res ni „štimana“? Tedaj: vivat sequens!

Podmelska čitalnica napravi v nedeljo 15. t. m. veselico z deklamacijo, petjem in igro. Program priobčimo prihodnjic.

Dopisnice ali korespondenčne karte tudi za odgovor. S 1. avg. vpeljale so se listnice s plačanim odgovorom za občenje po našem cesarstvu, v Bosni in Hercegovini in tudi v Nemčiji. Dopisnica ima dva lista; drugi je za odgovor prejemnikov. Kdor ima prvi piše, mora pisati na drugo stran prve listnice, ki mora združena ostati z drugo listnico. Kdor odgovarja, pa prvo listnico održe, in piše na drugo stran ostale listnice. Listnica ali dopisnica velja 4 krajcarje.

Dopisnico z odgovorom mora dotičnik poslati samo v oni poštni okraj, odkoder je prišla cela dopisnica. Dopisnice lahko tudi rekomandujemo.

Vabilo k veselici, koje napravijo rodoljubi v Sežani dne 8. avgusta 1880. Spored: 1. Petje „Hrvatizam“ pl. Zajc. 2. Govor. 3. Petje: „V sladkih sanjah“ A. Hajdrih. 4. Deklamacija. Boris Miran. 5. Petje: „Nek dušman vidi“ D. Jenko. 6. Igra: Dijaki. 7. Petje: „V veseli družbi“. Avg. Leban. Po besedi „Ples“. Pri besedi svira goba. Pričetek ob 7 1/2 uri. Vstopnina k besedi 20 kr., plesu za gospode 1 gl. K obilni v deležitvi vlijudno vabijo rodoljubi.

„Spisi Krištof Šmida s podobami.“ Marljivi tiskar J. Krajec v Novomestu začel je v lastni zalogi izdajati K. Šmidove spise v zvezkih po 30 kr., posebno okusno v platnu (za šolska darila) pa po 70 kr. Prvi zvezek ima na 79 straneh v sebi dve povesti: „Ljudevit Hrstar“ in „Golobček“. Na čelu pa je podoba Šmid-ova sama s kratkim životopisom njegovim. Imenovani pripovedki je, kolikor smo naglo videli, gladko poslovenil P. H. Sattner. Popir je razmerno močan, tisek razločen in čeden.

Dasi deluje posebno družba sv. Mohora, potem pa tudi „Vrtec“ za našo mladino, imamo dosedaj vendar le malo berila, ki bi bilo dovolj konkretno in razumu učeča se mladine primerno. Kdor našo mladino opazuje in poprašuje, spozna kmalu, da bi ona rada brala, pa nima kujižic dovolj, najmanj pa takih, ki bi jo same ob sebi vabile in razveseljevale. Zato je namen imenovane tiskarne hvale in priporočila vreden. Šmid je imeniten pripovedovalec in celemu omikanemu svetu znan kot eden najboljših prijateljev šolske mladine. Upamo, da zlasti učitelji ne zamudé priporočati starih, pa Slovencem v novi obleki izhajajočih spisov.

— Molba. „Jugoslavenski imenik bilina“ velezaslužnoga našega dr. B. Šuleka, kao što je i opet sjajno dokazao veliko bogatstvo našega jezika, tako je dobro došao i jezikoslovcu a i svakomu, koji se biljem bavi. Da je pako tako, dokazale su vrlo povoljne ocjene spomenutog djela. Ne ima dvojbe, da narod naš ima može biti jednako množto imena za životinje, a i to je blago što ga valja sakupiti, tim više seda, od kada oživotvorenjem akademije znanosti i sveučilišta nastala je sve to veća potreba, da se jednom ustanovi znanstvena terminologija i nomenklatura za zoologiju, kao što i za druge znanosti.

Podpisani je već drugom prilikom izjavio svoje mnjenje o načinu sakupljanja i sastavljanja hrvatske zoologičke nomenklature; („Rad“ knjiga XXXVI, strana 86—87.) nu prije nego će se nomenklatura ustanoviti, treba po mogućnosti sakupiti sve narodno blago te ruke. Mnogo su dobra već sabrali Stuić, Vuk, Parčić i drugi leksikografi; ali ovi su često krivo tumačili imena životinja, a još češće jednostavno dodali dotičnomu imenu životinje vrlo nedostatan tumač „vrst ptice“ „vrst ribe“ itd. A ne možemo više tražiti od pukoga jezikoslovca, pošto samo zoolog može biti dovoljno vješt označivanju životinja. Mnogo više gradje imamo od Erjavca, Ettingera, Fabera, Freyera, Pančića, Sabljara, Šuleka, Torbana, Vodopića, Vukasovića itd., ali ni to nije sustavno uređeno ni ustanovljeno, zato vrlo često neskladno, i to nije ni iz daleka sve, što ima u našem narodu.

Podpisani se već više godina bavi sakupljanjem imena životinja, te jih kani kritički izraditi i izdavati. Nu pošto on ne može svuda dospjeti, to se ovim putem obraća na sve rodoljube s molbom, da bi ga u tom poslu podupirali, priobčivši mu imena životinja i stavljajući se s njim u savez, osobito kad bi trebalo sigurnošću ustanoviti, na koju životinjsku vrst spada dotično ime.

Umoljavam sl. uredništva svih slovenskih, hrvatskih i srbskih novina, da bi za volju same stvari pritiskali ovu molbu.

U Zagrebu, 20 srpnja 1880.

S. Brusina.

Razne vesti.

Francozi pojedó vsako leto po 70 milijonov, Angleži do 30. milijonov pitavih zajčkov ali kuncev. V našem cesarstvu pa ne marajo zeló za tako meso.

Vesela je novica iz severne Amerike, daje letos tam takó dobra letina, kakoršne ne pomnijo. Pšenica je že boljši kup.

Toplota. Pogledjmo kako vročino so imela nekateri mesta n. pr. 22. julija: Firenze 36.3 stopinj, Rim 31.7, Neapelj 31.3, Genova 28.5, Benetke 28, Milan 27.7 stopinj.

Ogrski časniki se razgovarjajo o tem, kako so židje zapreka pravemu narodnemu napredku. V poslednjih 30 letih je prišlo menda židom do 2000 oralov zemlje v roke. Zató se neki kar družbe snujejo, ki bi imele namen razširjevanje židov zabranjevati. Mi pa pritaknemo to le. Naj se govori denašnji dan

o humaniteti, kolikor hoče: proti židom govori vsa dosedanja zgodovina kot življu, ki je bil Indoevropejec vedno nevaren. In ako je tudi priznavati, da si današnji dan židje prisvajajo kulturo zrelih evropskih narodov, znanost o narodih poleg vse svoje nepopolnosti in še celo splošni naravoslovni zakoni neomahljivo spridujejo, da kri plemen in narodov se ne spreminja takó naglo, najmanj pa v takó kratkih dobah kakoršna je oaa, odkar židje sprejemljejo splošno evropejsko omiko tudi za svoje.

Javna zahvala.

Živo ganen po mnogobrojnih dokazih odkritocrénega sočutja, ki so mi došli o priliki nenadomestljive zgube preljubljenega in velečeščenega mojega očeta, izrekam vsem onim, ki so mi jih blagovoljno odmenili ter so hoteli počastiti za me sveti spomin njegov, v svojem in svoje rodbine imenu najtoplejšo zahvalo.

F. Coronini.

Prisrčno zahvalo izrekamo gosp. županu, občinskim možem in vsem onim verlim sosedom, kateri so nam o britki zgubi moža, oziroma očeta Antona Ušaj-a iz Černič razodeli svoje blago sočutje, sprejemši njegove posvetne ostanke do tihe, hladne gornile. Bog plati stoterokrat vsem skupaj!

V Černič dne 4. avgusta 1880.

ČIŠKA UŠAJ, vdova in otroci.

Dunajska borza.

	6 avgusta
Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gl. 95 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72 " 80 "
Zlata renta	87 " 05 "
1860 drž. posojilo	130 " 75 "
Akcije narodne banke	819 " — "
Kreditne akcije	273 " 20 "
London	117 " 45 "
Srebro	— " — "
Napol.	9 " 33 1/2 "
C. kr. cekini	5 " 33 "
Državne marke	57 " 60 "

Št. 191/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà) vstanovljene po grofu Thurnu v Gorici naznanja, da bode dne 6. septembra 1880 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četert leta 1879 t. j. tiste, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1879.

Ravnatelj: Lovisoni.

Marijacetlske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netečnosti, želodečni slabosti, slabodišečem dihu, kedar človeka napenja, mu kislo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti sliu, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, prenasitenosti bodi z jedmi ali pijačami, pri glistah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizo „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Kremser, Maehreu.

SLUŽBE IŠČE

izurjen organist in pevovodja,

ki je zmožen tudi gosli igrati, ter je obiskoval cecilijansko-orgljarsko šolo v Ljubljani tri leta in jo z dobrim uspehom dovršil, sprejme tudi službo cerkvenika.

Pisma naj se pošiljajo slavnemu uredništvu „Soče“.

Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Švico; vsled teh razmer so je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane žepne ure so najboljšje ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega srebrnega niklja, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so amerikkanskega sistema. Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade lahko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.

Proti povzetju, ali vpošiljati malo svote, katera je pri vsaki baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za uro in delavska plača, dobi vsakdo najfinejšje repasirano uro skoraj na polovico zastonj. Vse ure so natanko repasirane, ter garantujemo za vsako uro pet let.

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzamemo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično požlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. preje jeden komad gl. 25, zdaj le gl. 10.20.

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenutke in kristalnim ploščatim steklom, natančno repasirane; preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-uhr) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etuijem, jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60.

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektro-galvanično požlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenutke regulovane in poskušene. Teh ur stalje preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 11.40.

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odobrenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenutke repasirane, s kolesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da se nij treba teh ur nikdar popravljeti. Pri vsakej uri da se zastonj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ; vsaka taka ura stala je preje 35 gl. zdaj pa samo gl. 16.

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, preje 100 gl. zdaj gl. 40.

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje gl. 12, zdaj le 5.80.

650 komadov ur z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsakih osem dnij, fino na trenutke regulovane, lepo in impozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako uro soba olepša. Te ure stala so preje gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za smešno nizko ceno gl. 15.75.

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota,

Naslov: Uhren-Ausverkauf

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse N.ro 9.